
Andrejka Žejn

Monolog in dialog v izbranih pripovednih delih starejše slovenske književnosti

---

objavljeno v:

Hotimir Tivadar (ur.): *Slovenski javni govor in jezikovno-kulturna (samo)zavest.*

Obdobja 38. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-38/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2019.

MONOLOG IN DIALOG V IZBRANIH PRIPOVEDNIH DELIH STAREJŠE SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

Andrejka Žejn

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede, ZRC SAZU, Ljubljana
andrejka.zejn@zrc-sazu.si

DOI:10.4312/Obdobja.38.313-320

Analiza monologa in dialoga v pripovednem besedilu odgovarja na vprašanje, kdo pripoveduje (pripovedovalec ali lik), kako pripoveduje (pripovedni postopek znotraj diskurza) in kaj pripoveduje (vsebina govora). Predstavljeni so načini posredovanja govora in mišljenja posameznega lika, ki so kombinirani v razne govorne – dialoške in monološke – interakcije. Analiza besedil starejše slovenske književnosti pokaže različne vloge monologa in dialoga.

govor, dialog, monolog, notranji monolog, pripovedna proza

This analysis of monologues and dialogues in narrative text addresses the question of who is narrating (a narrator or a character), how he or she is narrating (the narrative process within discourse), and what is being narrated (the content of the speech). It presents ways of conveying an individual character's speech and thought, which are combined into various speech, dialogue, and monologue interactions. The analysis of texts from older Slovene literature reveals various roles of monologue and dialogue.

speech, dialogue, monologue, internal monologue, narrative prose

1 Uvod¹

Članek se ukvarja z eno izmed tem interdisciplinarnih teorij pripovedi. Razvoj klasične in postklasične teorije pripovedi je sledil razvoju same pripovedne literature, v prvi vrsti modernističnega romana, zato so teorije v prvi vrsti izhajale iz modernistične in postmodernistične literature, veliko pozornosti pa so bila deležna tudi starejša pripovedna dela, ki so v iskanju inovativnih načinov pripovedovanja prestopala ustaljene konvencije. Pripovedna besedila, obravnavana v prispevku, izvirajo iz starejših obdobjev slovenske literature, v njih prepoznavamo specifičnosti, vezane na konvencije obdobja, pa tudi pripovedne univerzalije, kot jih obravnavajo tako t. i. tradicionalne obravnave pripovedne proze kot tudi klasične in postklasične teorije pripovedi.

Teorije pripovedi opredeljujejo temeljno dihotomijo med zgodbo in pripovednim diskurzom oz. pripovedjo, ki izhaja iz razlike med *kaj* v pripovedi – ravnina zgodbe in *kako* v pripovedi, tj. način prezentacije ali ravnina pripovednega

¹ Članek je nastal v okviru projekta Izhodišča slovenske pripovedne proze, ki ga financira ARRS (šifra projekta Z6-9385).

diskurza (prim. Zupan Sosič 2013: 67). Z vzpostavitvijo ravnine pripovedovalca naj tudi analiza pripovednega besedila odgovori na tri ključna vprašanja: *kdo* pripoveduje zgodbo, *kako* pripoveduje pripovedovalec in *kaj* pripoveduje pripovedovalec (Lahn, Meiser 2016: IX).

1.1 Kdo pripoveduje – ravnina pripovedovalca

V pripovednem besedilu naj bi na eni strani obstajal pripovedovalčev govor in na drugi govor likov, ki prevzemajo vlogo pripovedovalca. Delitev na temeljni govorni poziciji izhaja vse od Platonove opredelitve pesnikovega govora na čisto pripoved, govor pripovedovalca (*diegezis*) in govor likov (*mimezis*), kar je pripovedna teorija povzela kot razmerje med *telling* (pripovedovati) in *showing* (kazati) (Quinkertz 2004: 143; Koron 2014: 39–40; Lahn, Meiser 2016: 127–128). Kritika prenovljenega Platonovega modela je vzpostavila nedeljivost govora pripovedovalca in govora likov z vlogo pripovedovalca kot absolutnega posrednika, saj so skozi jezikovni proces tudi na videz nefiltrirane misli in besede fikcijskih junakov zgolj posredovane preko pripovedovalca oz. njegovega govora (Quinkertz 2004: 144; Mair 2016: 321). Bohnheim je na primer iz kritike razmerja med pripovedovanjem in prikazovanjem opredelil govor likov kot enega od štirih osnovnih *pripovednih načinov*, kot pripoved o besedah, mislih in čustvih likov (Quinkertz 2004: 144–153). Tudi pri Kosu in Kmeclu je govor likov² opredeljen kot eden od načinov *pripovedovalčevega govora* o epski realnosti (Kos 1983: 102) oz. ena od treh temeljnih pripovednih enot (Kmecl 1976: 47), v kateri se kljub navidezni osamosvojitvi oseb vedno skriva pripovedovalec. V novejšem času Zupan Sosič (2017: 80–83) z določitvijo treh ubeseditvenih načinov ločuje pripovedovanje in opisovanje od posredovanja govora,³ ki ga tesno povezuje s pripovedovalcem, fokalizacijo in literarno osebo oz. ga uvršča v okvir pripovedovalca.

1.2 Kako pripovedovalec pripoveduje – ravnina diskurza

Zlasti v analizah, ki se v prvi vrsti osredotočajo na posamezna pripovedna besedila in njihov primarni namen ni razvijanje pripovednoteoretskega instrumentarija,⁴ so različni načini podajanja govora in mišljenja pogosto opredeljeni kot pripovedna tehnika, pripovedni postopki ipd. Široko in različno pojmovan pojem pripovedni postopek⁵

- 2 Kos v tem smislu sicer piše o premem, odvisnem in polpremem govoru, podobno Kmecl izraz premi govor uporablja za govor likov na splošno.
- 3 V navedenih uvrstitvah govora likov je ta kategorija navedena v skupini z drugimi ubeseditvenimi ali pripovednimi načini oz. načini pripovedovalčevega govora, npr. pri Kosu naracija, deskripcija in refleksija, pri Kmeclu opis ali deskripcija, ubesedenje osebnih razpoloženj oz. pripovedno poročilo in pripovedna slika, pri Zupan Sosič pripovedovanje in opisovanje, po Bohnheimu še opis, poročilo in komentar med osnovnimi ter nato še metanarativni komentar.
- 4 Opredelitve dialoga in notranjega monologa kot pripovedne tehnike sicer najdemo tudi v izraziteje teoretsko naravnanih delih (prim. Koron 2014: 66), ampak v manjši meri in brez teoretske obravnave izraza.
- 5 Temu pritrjuje tudi običajna dikcija pri naštevanju pripovednih postopkov ali tehnik; naštevanje bodisi uvaja zveza »na primer« ali se konča v smislu nepopolnosti seznama, kar nakazuje uporaba treh pik ali zveze itd. Tudi sami naštetih pripovedni postopki ali tehnike so zelo raznoliki.

obsega »na primer odnos med različnimi dogajalnimi časi, prizorišči, pripovednimi osebami in načinom, kako so te prvine razvrščene v pripovednem besedilu« (Glušič 1974: 56), ali način, kako je v literarnem delu posredovana zgodba, in v najširšem smislu obsega pripovedovalca, fokalizacijo, predstavljanje dejanj, govora in misli, opise, komentarje, jezik in slog, časovno organiziranost pripovedi (Cafuta 2013: 73).

Pri analizi dialoga in monologa najprej opredelimo načine posredovanja govora in misli likov, tj. posredovanje posamezne govorne izjave, ki sestavljajo dialog in monolog. Pri tem se literarna analiza opira na že izdelan jezikoslovni instrumentarij in ga dopolnjuje s pripovednoteoretskim uvidom na podlagi analize literarnih pripovednih besedil.

Sodobnejši pripovednoteoretski modeli izpostavljajo posredovanje misli likov, ki je bilo prisotno že v literaturi pred modernizmom. Posredovanje misli likov je ločeno od posredovanja govora, čeprav se v načinih podajanja misli zrealijo načini podajanja glasnega govora, kar podajanje govora in misli vsaj na videz ponovno postavlja na skupni imenovalc. Enega od takih modelov po Leech in Short (1981) sta v slovenskem prostoru predstavila Mozetič (2000) in Cafuta (2015), ki sta se ukvarjala z načini in tehnikami predstavljanja govora in mišljenja. Povzamemo lahko pet načinov posredovanja govora oz. mišljenja, pri katerih se znotraj premege in odvisnega govora oblikujeta po dve kategoriji (prim. še Lahn, Meiser 2016: 126–138 in Quinkertz 2004: 151–158), in sicer: poročilo o govoru/mišljenju, odvisni govor/odvisno mišljenje, prosti odvisni govor (polpremi govor, doživljeni govor), premi govor/premo mišljenje ter prosti premi govor za posredovanje govora. Pripovedovalčeva posredovanost upada od poročila o govoru/mišljenju do prostega premege govora.

Tovrstne tipologije so lahko le uniformni popisi načinov podajanja govora v besedilu, medtem ko je vsakokratna uresničitev v pripovednem besedilu predmet posamezne analize in v veliki meri tudi interpretacije. Izraz »prosti« v zvezi s premim in odvisnim govorom oz. mišljenjem naj bi označeval »prostost«, osvobojenost navedbe govora oz. misli likov od zunanjih znakov (tipografija, govorne oznake ali napovedni stavki) pripovedovalčeve posredovanosti. »Proste« variante lahko vedno pojmujeemo tudi kot variante z elipso spremnega stavka, ki je impliciran v ožjem in širšem sobesedilu.

1.2.1 Dialog in monolog

V monologu, dialogu in polilogu⁶ se v pripovednem besedilu pojavljajo in izmenjujejo različni načini posredovanja govora. Monolog v okviru govora likov je zlasti v starejših opredelitvah pojmovan kot nekakšna podzvrst ali oblika dialoga (Kmecl 1976: 138–140), sodobnejše teorije pa govorijo o vzajemni vsebovanosti dialoga in monologa: po Bahtinu je vsaka replika sama po sebi monološka in monolog je vedno del daljšega dialoga (Zupan Sosič 2015: 186–187).⁷

Medtem ko je dialog v smislu izmenjave replik med liki načeloma lahko le zunanji, glasni, je monolog lahko glasni, govorni, ali notranji, miselni. Če kot zunanji,

6 Z izrazom dialog so v nadaljevanju prispevka mišljene tudi govorne izmenjave med več govornici.

7 Podobno monolog kot del dialoga opredeljuje *Slovar slovenskega knjižnega jezika*.

glasni monolog opredelimo daljšo govorno pasažo enega govorca, ki je za razliko od monološke izjave znotraj dialoga pogosto namenjena večjemu številu naslovnikov, notranji monolog v širšem smislu sega od še tako kratke misli lika pa vse do celotne pripovedi v monološkem romanu.

Posredovanje notranjega govora je ena od tipičnih značilnosti fikcije, saj je introspekcija, predstavitev notranjega sveta likov, in s tem neposredno izkustvo njihovih misli, občutij in zavesti, v realnem svetu nemogoča (po Hamburger 1994 v Lahn, Meiser 2016: 135).

1.3 Kaj pripoveduje pripovedovalec – ravnina zgodbe

Naslednji vidik, ki ga ponuja obravnava dialoga in monologa znotraj teorij pripovedi, je vsebina govora. Če so načini posredovanja govora likov del govora pripovedovalca, je vsebina govora povezana z liki (Mair 2016: 316–317), enim od elementov zgodbe (Zupan Sosič 2017: 80). Govor je pogost način neposredne karakterizacije, tako v smislu jezikovnega izražanja (sociolekt, izbira besedišča) kot v smislu vsebine izrečenega ali mišljenega (prim. Lahn, Meiser 2016: 196, 243; Zupan Sosič 2017: 194).

2 Način podajanja ter vloga dialoga in monologa v izbranih starejših pripovednih besedilih

V prispevku se osredotočamo na obliko in vlogo enega od fakultativnih elementov v kompleksno prepleteni strukturi pripovednega besedila, ki ju skušajo teorije pripovedi razčleniti z namenom sistematičnega prikaza posameznih struktur in posledično sistematične analize konkretnega pripovednega besedila, ki naj vodi v interpretacijo besedila. Analizirali smo besedila iz starejše slovenske književnosti: izbrane pridige Janeza Svetokriškega, ki so izhajale v letih 1691–1607, Veritijevega *Popotnika široke in vozke poti* (1828), Šmidovega *Evstahija* (1832) in Ciglerjevo *Srečo v nesreči* (1836). Pridižni zgledi Janeza Svetokriškega veljajo za pomemben člen v tradiciji slovenskega proznega pripovedovanja (Kmecl 1975: 15, 17), in medtem ko je Veritijev *Popotnik široke in vozke poti* najpogosteje omenjen kot eden prvih poskusov izvirne slovenske pripovedne proze, a ga s pripovedjo veže le njegov pripovedni okvir (Burian 1930: 244), naj bi bila prevedena pripoved *Evstahij* Kristofa Šmida (slovenski prevod 1832) še najbližji zgodbeni zgled Ciglerjeve *Sreče v nesreči* (Kolarič 1936: 13), enega od pomembnejših mejnikov slovenske pripovedne proze. V teh, »tradicionalnih«, pripovednih besedilih naj bi med ubeseditvenimi načini prevladovalo pripovedovanje (Zupan Sosič 2013: 78) ali pripovedovalčevo poročilo (Kmecl 1971: 43).

2.1 Janez Svetokriški

Za eno od temeljnih značilnosti pridige, zlasti baročne, velja njena dialoškost, komunikacija med pripovednikom in poslušalcem (Koruza 1991: 129; Cesar 1989: 186–187), saj pridigar uporablja različne strategije, s katerimi nagovarja molčečega poslušalca in tako navidezno ustvarja dialog (Bizjak Končar 2017: 518). Pogosta retorična figura pri Svetokriškem je retorični dialog, v katerem pridigar – vsevedni

pripovedovalec zastavlja retorična vprašanja in na vprašanja odgovarja v imenu svojih poslušalcev ali pa v retoričnih odgovorih citira cerkvene očete in srednjeveška mistična razodetja, odlomke iz *Svetega pisma* in zgodovinopisce. Vsekakor je dialog na več ravneh v baročni pridigi zelo kompleksno vprašanje, v tem prispevku pa nas zanima dialog med fikcijskimi liki v pridižnem besedilu. Rupel (1937: XIX) ugotavlja, da Svetokriški pogosto »razvija misli in dejanje v živahnem dialogu«, kar Legiša idr. (1956: 290–291) pojmujejo kot eno od tipičnih baročnih značilnosti.

Pojav in vlogo dialoga pri Svetokriškem smo opazovali v desetih pridigah, med katerimi so pridige na nedelje (*Na tretjo nedeljo po veliki noči*, *Na osmo nedeljo po s. Trojici*, *Dominica III. Adventus*) in praznike (*Na noviga lejta dan*), pridige o svetnikih (*Na dan svetiga Roka*, *Na dan sv. Agnes – divice inu martrnice*, *Na dan Sv. Štefana*) in ob posebnih priložnostih (*Sermo XXXI. pro dedicatione ecclesiae*, *Sermo nonus pro induenda moniali*, *Ob partam de Turcis victoria*) in pasijonska pridiga (*Na veliki petek*). Opazno je, da se manj dialoga in tudi monologa med liki pojavlja v svetniških pridigah, kjer so v ospredju opisi dejanj in življenja svetnikov, v pridigah ob posebnih priložnostih ter v pasijonski pridigi na veliki petek, kjer se pojavljajo zlasti druge oblike dialoga.

V pridigah se pojavljajo daljši monolog, glasni in tihi, notranji, zapisan na način premege govora ali premege mišljenja, v katerem liki najpogosteje argumentirajo in priznavajo vero, kar je zlasti značilno za svetniške pridige, ali redkeje razmišljajo o svoji usodi in svojem ravnanju ter podajajo končni moralni nauk zgodbe. Pri Svetokriškem se pojavlja tudi posebna oblika monologa, ko monologa ne izgovarja en lik, ampak skupina, npr. v pridigi o sveti Agnes: »Kadar ljudje su le-tu vidili, na vus glas so vpili: 'Pravi, živi Bug je ta, kateriga Agnes moli, kateriga tudi mi hočemo moliti.'« (Svetokriški 1969: 79).

Dialog med liki se pojavlja zlasti v vložnih zgodbah, kjer je govor likov v dialogu v uvodnem in osrednjem delu zgodbe največkrat podan na način poročila o govoru in odvisnega govora, končni del dialoga, ki izrazi poanto ali komičnost, pa na način premege govora. Kot primer uvodnega poročila o govoru in odvisnega govora navajam uvodni del zgodbe o možu, ki je imel sedem žena: »Pokliče tiga človeka k sebi, ga vpraša, aku je rejs, de tulikajn žen ima. Odgovori, de je rejs. Vicekrajl ga začne sfarit, de on, kršenik, se je podstopil Mahometavo vero v kršanstvu prpelat.« (Svetokriški 1937: 68)

Takoj nato pa sledi dialog med možem in vicekrajem, v njem je govor obeh, ki se sklene z naukom vicekralja, podan na način premege govora:

On odgovori: »Jest sem iskal inu želil eno dobro inu prež tadla ženo, ali še obene nejssem našel. Ta prva je bila Spanigarca, katera nuč inu dan nej hotela drugiga delat, ampak cuker jejsti; inu kadar bi bil dolgu ž njo, vse gladku bi bila meni na cukru zajejdla. [...] Ta sedma je le-ta Neopolitanarca, per kateri sem malu časa, zatoraj še na vem nje trmo.« Vicekrajl takrat k njemu reče: »Moj človek, ti zabstojn na zemli ženo prež tadla iščeš [...]; zatoraj hočem tebe v nebesa poslati, dokler na zemli nej upanja, ene prež tadla najti.« (Svetokriški 1937: 68–69)

Z načinom podajanja dialoga v pridigi *Na osmo nedeljo po S. Trojici* na temo »kakor živiš, tako umreš« pa Svetokriški stopnjuje napetost, ko v zgodbi o grešniku, ki se tudi neposredno pred smrtjo noče odpovedati svoji ljubici, v drugi polovici dialoga med mašnikom in grešnim moškim postopoma odpadajo spremni stavki, kar bi lahko poimenovali tudi prosti premi govor, in obenem replika »Ne morem.« deluje kot odpev. Premi govor večkrat deluje tudi kot paralelizem, ko se iste besede lika v zgodbi ali iste besede različnih likov pojavljajo na več mestih v poučni zgodbi.

2.2 Veriti: *Popotnik široke in vozke poti*

V Veritijevi alegorični pripovedi iz leta 1828 se pojavi prvoosebni pripovedovalec, popotnik Feliks. Ob pripovedovanju o dogajanju prevladuje premi govor, vendar je njegova vloga bistveno drugačna kot v pridigah Janeza Svetokriškega. Značilni so monologi, podani na način premege govora, v katerih liki izražajo svoja stališča in v katerih ni vedno jasno razvidno, ali gre za tihi ali glasni monolog, npr.: »Veselo in kratkočasno živeti mi je dopadlo, in sim djal: Sej ni greh dobre volje biti, de le ne grešim.« (Veriti 1828: 6) Notranje, tiho razmišljanje je podano tudi na način notranjega dialoga, v katerem npr. popotnik Feliks odgovarja na očitke svoje vesti. V obliki daljšega notranjega monologa so zapisane popotnikove molitve.

Govor in mišljenje likov sta v manjši meri podana tudi na način odvisnega govora in poročila o govoru, ko prvoosebni pripovedovalec poroča o nečem, kar je bilo naslovniku že predstavljeno skozi pripoved. Krajši dialogi, v največji meri podani na način premege govora in v veliko manjši meri s kombinacijo premege in odvisnega govora, potekajo med Feliksom in stranskimi liki, s katerimi se srečuje (npr. vratar, služabnik), v daljših dialogih med Feliksom in alegorijami (Samota, Resnica, Modrost in drugi), ki jih obiskuje na svoji poti, pa liki v premem govoru predstavljajo sebe – v dialogu z Radovednostjo Feliks v premem govoru tudi predstavi sebe, v dolgih večstranskih neprekinjenih monologih znotraj dialoga pa Feliksu in s tem naslovniku pripovedi dajejo zlasti napotke za krščansko življenje. Drugačen, a soroden tip dialoga poteka med Feliksom in Angelom ter Feliksom in Poklicem, ki ga spremljata večji del poti: skoraj dosledno na način premege govora Feliks po srečanju z alegorijami na kratko zastavlja vprašanja o smislu in pomenu alegoričnih oseb, s katerimi se je srečal, in prejema obširne razlage. Premi govor se pojavlja tudi pri posredovanju daljšega govora, ko naj bi govorila dva lika, npr.:

Oba sta mi prijazno rekla: »O Feliks! Bog je začetik in konc vsiga dobriga: brez njegove milosti bi ti bila milost vsih stvari brez prida [...]. Skusil si slabo, zdaj dobro, ne odstopi od dobriga, in blagor ti bo. (Veriti 1828: 53)

Dialog med liki, ki večinoma poteka po vzorcu kratko vprašanje – obširen odgovor, je namenjen v prvi vrsti poučevanju in razlagam alegorij, s katerimi se srečuje Feliks.

2.3 Šmid: *Evstahij*

Tudi za pripoved *Evstahij*, v kateri se pojavi avktorialni pripovedovalec, lahko ocenimo, da je v njej najpogostejši način podajanja govora premi govor. Pojavljata se oba tipa monologa: glasni in tihi notranji monolog, v prvem liki izražajo največkrat

svoja stališča, mnenja in so na ta način tudi okarakterizirani, in čeprav so usmerjeni h konkretni osebi, večkrat ostanejo brez odgovora. Notranji monologi prinašajo daljša razmišljanja o Bogu, o vdanem sprejemanju usode in tudi molitve. Dokaj številni dialogi so krajše govorne izmenjave med liki, pogosto pa govor lika zabriše mejo med pripovedovanjem in govorom likov, zlasti ko lik pripoveduje svojo zgodbo in je v premi govor tega lika vključen – spet na način premega govora – govor oseb, s katerimi se je srečeval. Odvisni govor in poročilo o govoru se pojavljata redkeje, poročilo o govoru zlasti takrat, ko oseba poroča o nečem, kar je bralcu že znano, podobno kot v Veritijevi pripovedi. Tudi v *Evstahiju* so prisotni dialogi, v katerih ena oseba drugi razlaga verske resnice, in na način premega govora podan govor več oseb.

2.4 Janez Cigler: *Sreča v nesreči*

Zelo podobne ugotovitve o monologu in dialogu kot za Šmidovega *Evstahija* in deloma Veritijevega *Popotnika široke in vozke poti* lahko izpeljem tudi iz analize Ciglerjeve *Sreče v nesreči*, v kateri tudi pripoveduje vsevedni pripovedovalec. V monologih na način premega govora se pojavljajo glasna ali tiha razmišljanja o prihodnosti, veri, pravem načinu življenja in zaupanju v Boga, pogledi na svet, molitve. Odvisni govor in poročila o govoru, kot npr. »Pavle mu vse po versti razloži, kako so mu njegovi dobrotniki pomerl. Kako je odgnan brez premoženja brez pomoči.« (Cigler 1836: 40), so redkejša, pojavijo se zlasti tam, kjer bi se ponovila že predstavljena zgodba. Dialogi med liki so krajši ali daljši, daljši dialogi med liki se pojavijo, ko osebe na način premega govora v daljšem monologu znotraj dialoga pripovedujejo svojo zgodbo, ki je bila do tedaj naslovniku in drugim likom neznan. Tudi za *Srečo v nesreči* so značilni premi govori, v katerih je podan govor več oseb hkrati.

3 Sklep

Svetokriški v vložnih zgodbah v pridigah uporablja dialog kot sredstvo stilizacije in vsebinskega poudarka. V kasnejših delih iz dvajsetih in tridesetih let 19. stoletja se zdi posredovanje govora, zlasti na način premega govora, prevladujoči pripovedni postopek, vendar so skozi govor posameznega lika izraženi tudi drugi ubeseditveni načini, kar zabrisuje mejo med pripovedovanjem in govorom oseb. Poglavitna vloga monologa in dialoga, s katerim sama pripoved oz. liki v njej zelo neposredno nagovarjajo naslovnika, je posredovanje moralnih poučnih misli ter pri *Evstahiju* in *Sreči v nesreči* še obsežnejše pripovedovanje o preteklem dogajanju, v katerem se avktorialni pripovedovalec navidezno popolnoma umakne in prepusti pripovedovanje liku.

Literatura

- BIZJAK KONČAR, Aleksandra, 2017: Dialoške značilnosti pridižnega besedila – jezikoslovni vidik. *Slavistična revija* LXV/3. 517–536.
- BURIAN, Vaclav, 1930: Počátky slovinské zábavné prósy. *Časopis pro moderní filologii*. 248–250.
- CAFUTA, Maja, 2013: *Primerjalna analiza pripovednih postopkov v izbranih romanih J. Joycea (Ulikses) in J. Kovačiča (Prišleki)*. Magistrsko delo. Maribor: Filozofska fakulteta.

- CAFUTA, Maja, 2015: Oblike notranjega monologa pri Joyceu in Kovačiču. *Primerjalna književnost* XXXVIII/1. 87–106, 235.
- CESAR, Ivan, 1989: Funkcija opisa v slovenskih baročnih pridigah. Aleksander Skaza, Ada Vidovič-Muha, Jože Sever (ur.): *Obdobje baroka v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi. Obdobja 9*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 185–190.
- CIGLER, Janez, 1836: *Šrezha v' nesrezhi, ali Popisvanje zhudne sgodbe dvéh dvojzhikov*. Ljubljana.
- GLUŠIČ, Helga, 1974: Kozakova pripovedna tehnika. *Jezik in slovstvo* XX/2–3. 56–59.
- KMECL, Matjaž, 1971: Epika ali pripovedništvo. Helga Glušič, Matjaž Kmecl, Aleksander Skaza, Franc Zadravec: *Lirika. Epika. Dramatika*. Murska Sobota: Pomurska založba. 39–59.
- KMECL, Matjaž, 1975: *Od pridige do kriminalke ali o meščanskih začetkih slovenske pripovedne proze*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- KMECL, Matjaž, 1976: *Mala literarna teorija*. Ljubljana: Borec.
- KOLARIČ, Rudolf, 1936: Opombe. Janez Cigler: *Sreča v nesreči*. Celje: Družba sv. Mohorja. 148–156.
- KORON, Alenka, 2014: *Sodobne teorije pripovedi*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- KORUZA, Jože, 1991: Funkcija humorja v pridigah Janeza Svetokriškega. Jože Koruza: *Slovstvene študije*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 127–136.
- KOS, Janko, 1983: *Očrt literarne teorije*. Ljubljana: DZS.
- LAHN, Silke, MEISER, Jan Christoph, 2016: *Einführung in die Erzähltextanalyse*. Stuttgart: Metzler.
- LEGIŠA, Lino idr., 1956: *Zgodovina slovenskega slovstva I*. Ljubljana: Slovenska matica.
- MAIR, Meinhard, 2016: *Erzähltextanalyse. Modelle, Kategorien, Parameter*. Stuttgart: ibidem-Verlag.
- MOZETIČ, Uroš, 2000: Predstavljanje govora in mišljenja v luči pripovednega gledišč(enj) a žarišč(enj)a: Ljudje iz Dublina Jamesa Joycea. *Primerjalna književnost* XXIII/2. 85–108.
- QUINKERTZ, Ute, 2004: Zur Analyse des Erzählmodus und verschiedener Formen von Figurenrede. Peter Weizel (ur.): *Einführung in die Erzähltextanalyse. Kategorien, Modellen, Probleme*. Trier: WVT Wissenschaftlicher Verlag Trier. 141–161.
- RUPEL, Mirko, 1937: Janez Svetokriški in njegovo delo. Mirko Rupel (ur.): *Janez Svetokriški: Sacrum promptuarium Janeza Svetokriškega*. Ljubljana: Akademsko založba. V–XXX.
- SVETOKRIŠKI, Janez, 1937: *Sacrum promptuarium Janeza Svetokriškega*. Uredil Mirko Rupel. Ljubljana: Akademsko založba.
- SVETOKRIŠKI, Janez, 1979: *Izbrano delo*. Izbral in uredil Franček Bohanec. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- VERITI, Franc, 1828: *Popotnik široke in voske poti; ali Popisovanje, kako se zhlovek spazhi, v' grehah shivi, kako se poboljša, in Bogu slushi*. Ljubljana.
- ZUPAN SOSIČ, Alojzija, 2013: Zgodba, pripoved in pripovedovanje v dvoravninski in troravninski konceptiji pripovedi. *Primerjalna književnost* XXXVI/3. 61–83.
- ZUPAN SOSIČ, Alojzija, 2015: Govor v sodobnem slovenskem romanu. *Slavistična revija* LXIII/2. 183–195.
- ZUPAN SOSIČ, Alojzija, 2017: *Teorija pripovedi*. Ljubljana: Litera.